

מימין: הגראי"ב ז'ולטי; הראשל"צ הרב ניסים; החתן הג"ר שמחה בונים ולדינברג; רביינו, ועוד. (בהמשך נראה הרב מ. פרוש).

"תקנות הדיוון"

סדרי הדיוון בבתי הדין הרבנים, נקבעו מלכתחילה על פי תקנון ערוץ ומפורט, מסודר בספר שלם על פי פרקים וסעיפים, דבר דבר על אופניו, שנקרא 'תקנות הדיוון'. כל הדיינים בישראל משתמשים בספר זה, ואף אצל הדיינים בבתי דין שהוחוץ למערכת הממשלתית ואפילו בחו"ל נחسب הספר הזה לביר סמכא, וכайлן להיתלות בו, בענייני קביעיות הדיינים והנוגות משרד ביה"ד וشمשו והדיינים, וכל סדרי הדיונים. אך לא מפורסם וידוע מיהו שחיבר את הספר זהה¹²⁷.

ובכן, הרה"ר שכינהו בשנת תש"ד כתובתו בצוותא לראשונה. אך מהדורה מתוקנת יוצאה בשנת תש"כ ובה שונו (הושמו סעיפים מסוימים ובמקומם התחדשו קטעים שונים) בעניינים רבים.¹²⁸

127. בראשו נכתב שהוצא לאור על ידי חברי מועצת הרבנות הראשית ודיני בית הדין הגדול, בלי פירות שמota.

128. לדוגמא: אחד הנושאים ששינה הגרי"ש הוא בכללי מורה (בא-כח / עורך-דין וכדו) בפני בית הדין. ובענין זה פרסם בשעתו - בשנת תש"י-ג - מאמר הלכתiy ארוך מאד באחד הקבצים התורניים (וטרם נאסף ל"קובץ תשובהות").

if old books were to be found in public places for general sale
the day of an annual fair was chosen for the purpose
as there would be no time lost. And this was agreed upon
for the following year, and so it has continued ever since
but that time has passed, and the days for the sale
to be held, have been agreed upon by the public
and now every year the day of the 2d of April
is made fast day for the sale of old books

תְּמִימָנָה וְעַמְּדָה בְּבֵית יְהוָה
בְּבֵית יְהוָה כְּלֹמְדָה וְלִשְׁמָרָה
בְּבֵית יְהוָה כְּלֹמְדָה וְלִשְׁמָרָה
בְּבֵית יְהוָה כְּלֹמְדָה וְלִשְׁמָרָה

כת"י נין רבינו הגר"ש המוסר לשואל דבר תשובה
ההלכה משמו

במכתב זה נראה כי הגר"ש נהוג להשתמש ב"תקנות הדיון" כاسمכתא מפורשת להכרעת הדין וה נהוג הרצוי ב"הלכות דינין" למעשה! "...שאלתי לזקני מרן הגאון רבי יוסף שלוי אלישיב שליט"א כדלהלן:....

והшиб מרן שליט"א: זה "מתקנת הדיוון..." שככה"ג לא עושים את הב"ד במקום הנקבע, אלא במקום ההשקעה. וילכו לבית דין בחוץ לארץ..."

הכותב והעורץ דאז היה השופט הד"ר יצחק קיסטר¹²⁹, שהיה משפטן דגול ו郿ורסם, ומושום כך התבקש לעורוך את החוקים ההלכתיים בשפה ברורה. (אז, בטרם הכירוסום והתמענות מעמד בתבי דין, עדין הייתה שורתה ההרגשה שם יעלו הכללים בלשון משפטית

מעניין לענין: הטוען הרבני ר' צבי יונתן סייר בראיון לכתב עת כי הופעתו הראשונה בבית דין הייתה בהרכב שישב בו רבינו. ובין השאר היה עליו להזכיר רשימות של הוצאות כדמי מזונות ועוד. אחרי שהסתומים הדיון, פגשו הגראי"ש בחו"ז ואמר לו כי לדעתו באי הכח של הצדדים מסרבלים ומאריכים את הדיונים ללא תועלת, והיה עדיף אילו היה נקבע בתקנות בתיהם הדיון להגביל את מקרי הופעות של מיופי-כח. ענה על זה הר' יונתן: וכי אם הטוען הרבני לא היה עורך בצורה מסודרת את טבלאות וטוריו החשבונות, היו הדיינים מבזבזים על זה זמן בעצם?

הגבילו הגרייש: בזה אתה צודק...

129. שימש כשופט עוד בזמנם האנגלים, ואחרי קום המדינה התמנה לשופט ביה"מ המחויז בטל אביב, ולאחמי"כ בביה"מ העליון. נודע בשעריים כאיש אמון הולך לפי תורת ישראל ולאורם של גдолו ישראל, וקידש שם שמים ברבים בתחום עבודתו הציבורית.

סופר, כי בארץ ישראל באותו שנים לא היה בנמצא בכלל הספר "שווית מהרשות" הידוע כאחד מספרי הפוסקים היסודיים ביותר, וכן ספרי פוסקים אחרים. ובבית הד"ר קיסטר היו ספרים אלו בדףם הקדמון שהעלה אותם הנגיד המפורסם ר' יעקב הלפרין מייסד "זכרון מאיר", עם ביתו וריהיטיו מהגולה. ואחריו שבלו והתפזרו הוציאים ר' הלפרין מביתו, והד"ר קיסטר אסף ללימוד בהם, והוא שגורים על פיו. גם הדינים הניל ורבינו בינויים היו מעיניים בቤתו בספרים חשובים ונדיירים אלו בנושאים שעלו לפניהם לדין בביה"ד.

רבינו בשפטו על כסא בית הדין
(תמונה מגיל ארבעים ושמונה)

טהורה ובקנה אחד עם דרישות השלטון, יצליחו להשליט את בתי הדין על פי החוק, על היישוב כולם...).

באוטה תקופה, היו מתאפסים לבתו (השופט קיסטר התגורר אז בבני ברק) לפחות פעם אחת בשבוע בקביעות; הדיין רבי אליעזר גולדשטייט (שגר אף הוא בבני ברק); עם הדיין רבי בצלאל זילטאי שהיה מגיע מירושלים, ולפעמים בודדות הגיע גם רבינו הגרייש. בצוותא היו מגיחים את סעיפי הכללים, תזק כדי לימוד ועינן משותף, כאשר הם פותחים בכל פעם את כל ספרי הפוסקים הנדרים שהיו בՁacro של השופט קיסטר, וכך נערך הספר.

אבחנה דקה

ביושבו בדיון, התמצא בנושא הנידון לפניו, והראה בKİאות ובהירות בכל הוiot העולם הקשורות לאותו נידון, לא פחות מהחalker ההלכתי. עיניו היו צופיות לעומק כל סוגיא וענין, וניחן בראיה חרדרת ומהירה גם בחלק הטכני, עשרה מונחים מאחרים ואפילו מהדיינים שלצדיהם. ומעשה שהוגש לפניו כראיה באחד הדיונים שטר עם חתימות, ומיד הפטיר עליו "מצוין". כל מי שהיה שם ניסה להתבונן ולהבין על סמך מה קבוע כי השטר הנראה אותנטי על פניו נראה לו כמו זיין, ולא רצוי מיד להסכים אותו. רק אחרי שאמר שם לב שחלק מהכיתוב נכתב בעט אדום, התבוננו שוב ושוב שאכן כל הכתב כלו שחור, אבל בחלק מהמקומות ניכר "כתב על גבי כתב" והתחthon היה כתוב אדום, והצדיקו את קביעתו.¹³⁰.

.130. (עלינו לשבח).